Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)

της 11ης Δεκεμβρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Γεωργία – Κοινή γεωργική πολιτική – Κανονισμός (ΕΕ) 1308/2013 – Προγράμματα στήριξης στον αμπελοοινικό τομέα – Χρηματοδότηση – Άρθρο 50 – Συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης – Ζήτημα αν συνυπολογίζεται πίστωση φόρου προβλεπόμενη από την εθνική νομοθεσία»

Στην υπόθεση C-497/24,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, την οποία υπέβαλε το Tribunale ordinario di Ancona (πρωτοδικείο Ανκόνας, Ιταλία) με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2024, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Ιουλίου 2024, στο πλαίσιο της δίκης

GC, ενεργών ιδίω ονόματι και ως ιδιοκτήτης της ομώνυμης γεωργικής εκμετάλλευσης,

κατά

Regione Marche,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους F. Schalin, πρόεδρο τμήματος, M. Gavalec (εισηγητή) και Z. Csehi, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: T. Ćapeta

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– ο GC, ενεργών ιδίω ονόματι και ως ιδιοκτήτης της ομώνυμης γεωργικής εκμετάλλευσης, εκπροσωπούμενος από τους S. Cianciullo και M. Spinozzi, avvocati,

– η Regione Marche, εκπροσωπούμενη από την L. Di Ianni, avvocata,

– η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον S. Fiorentino, επικουρούμενο από τον I. Fresu, procuratore dello Stato, και την L. Vignato, avvocato dello Stato,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους B. Rechena και P. Rossi,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 50, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου (ΕΕ 2013, L 347, σ. 671).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του GC, ο οποίος ενεργεί ιδίω ονόματι και ως ιδιοκτήτης της ομώνυμης γεωργικής εκμετάλλευσης, και της Regione Marche (Περιφέρειας Marche, Ιταλία), με αντικείμενο τη νομιμότητα αποφάσεως ανάκτησης ενωσιακής ενίσχυσης στο πλαίσιο του εθνικού προγράμματος στήριξης του αμπελοοινικού τομέα.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Ο κανονισμός 1308/2013

3 Το άρθρο 39 του κανονισμού 1308/2013 επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής» και έχει ως εξής:

«Το παρόν τμήμα καθορίζει τους κανόνες που διέπουν τη χορήγηση ενωσιακών πόρων στα κράτη μέλη και τη χρησιμοποίηση των πόρων αυτών από τα κράτη μέλη, μέσω πενταετών εθνικών προγραμμάτων στήριξης (“προγράμματα στήριξης”), για τη χρηματοδότηση ειδικών μέτρων στήριξης που αποβλέπουν στην ενίσχυση του αμπελοοινικού τομέα.»

4 Το άρθρο 44 του κανονισμού 1308/2013 τιτλοφορείται «Γενικές διατάξεις για τα προγράμματα στήριξης» και προβλέπει στις παραγράφους 2 και 3 τα εξής:

«2. Η ενωσιακή στήριξη χορηγείται μόνο για τις επιλέξιμες δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την υποβολή του σχετικού σχεδίου προγράμματος στήριξης.

3. Τα κράτη μέλη δεν συγχρηματοδοτούν μέτρα που χρηματοδοτούνται από την Ένωση δυνάμει των προγραμμάτων στήριξης.»

5 Το άρθρο 50 του κανονισμού 1308/2013 φέρει τον τίτλο «Επενδύσεις» και ορίζει στην παράγραφο 4, στοιχείο β′, τα εξής:

«Για τη συνεισφορά της Ένωσης ισχύουν τα εξής μέγιστα ποσοστά ενίσχυσης σε σχέση με τις επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες:

[…]

β) 40 % σε άλλες περιφέρειες πλην των λιγότερο αναπτυγμένων·

[…]».

6 Το άρθρο 212 του κανονισμού 1308/2013 επιγράφεται «Εθνικές ενισχύσεις που αφορούν τα προγράμματα στήριξης του τομέα του οίνου» και έχει ως εξής:

«Κατά παρέκκλιση από [το άρθρο] 44, παράγραφος 3, τα κράτη μέλη μπορούν να χορηγούν εθνικές ενισχύσεις σύμφωνα με τους ενωσιακούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων για τα μέτρα που αναφέρονται στα άρθρα 45, 49 και 50.

Το ανώτατο ποσοστό ενίσχυσης που προβλέπεται στους σχετικούς ενωσιακούς κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζεται στη συνολική δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων τόσο των ενωσιακών όσο και των εθνικών πόρων.»

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/2117

7 Το άρθρο 1, σημείο 8, στοιχείο ε′, του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2117 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2021, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων, (ΕΕ) αριθ. 1151/2012 για τα συστήματα ποιότητας των γεωργικών προϊόντων και τροφίμων, (ΕΕ) αριθ. 251/2014 σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αρωματισμένων αμπελοοινικών προϊόντων και (ΕΕ) αριθ. 228/2013 για τη θέσπιση ειδικών μέτρων στον τομέα της γεωργίας υπέρ των εξόχως απόκεντρων περιοχών της Ένωσης (ΕΕ 2021, L 435, σ. 262), προβλέπει την κατάργηση των άρθρων 29 έως 60 του κανονισμού 1308/2013.

8 Κατά το άρθρο 6, τέταρτο εδάφιο, του κανονισμού 2021/2117, το προαναφερθέν άρθρο 1, σημείο 8, στοιχείο ε′, εφαρμόζεται από 1ης Ιανουαρίου 2023.

9 Το άρθρο 5, παράγραφος 7, στοιχείο α′, του κανονισμού 2021/2117 ορίζει τα εξής:

«Τα προγράμματα στήριξης στον αμπελοοινικό τομέα που αναφέρονται στο άρθρο 40 του κανονισμού [1308/2013] εξακολουθούν να εφαρμόζονται ως τις 15 Οκτωβρίου 2023. Τα άρθρα 39 έως 54 του κανονισμού [1308/2013] εξακολουθούν να εφαρμόζονται μετά την 31η Δεκεμβρίου 2022 όσον αφορά:

α) δαπάνες και πληρωμές που πραγματοποιούνται για πράξεις που εκτελούνται σύμφωνα με τον εν λόγω κανονισμό πριν από τις 16 Οκτωβρίου 2023 στο πλαίσιο του καθεστώτος ενισχύσεων που αναφέρεται στα άρθρα 39 έως 52 του εν λόγω κανονισμού».

Το ιταλικό δίκαιο

10 Το άρθρο 1, παράγραφοι 185 έως 197, του legge n. 160 – Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020-2022 (νόμου 160, περί κρατικού προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2020 και πολυετούς προϋπολογισμού για την τριετία 2020-2022), της 27ης Δεκεμβρίου 2019 (GURI αριθ. 304, της 30ής Δεκεμβρίου 2019) (στο

εξής: δημοσιονομικός νόμος του 2020), προβλέπει πίστωση φόρου για τις επιχειρήσεις που επενδύουν σε υλικά και άυλα αγαθά τα οποία χρησιμεύουν για τον τεχνολογικό και ψηφιακό μετασχηματισμό των παραγωγικών διαδικασιών.

11 Το άρθρο 1, παράγραφος 192, του νόμου αυτού έχει ως εξής:

«Η πίστωση φόρου δεν προσμετράται κατά τον καθορισμό του εισοδήματος και της βάσης υπολογισμού του περιφερειακού φόρου επί των παραγωγικών δραστηριοτήτων και δεν ασκεί επιρροή ως προς τη σχέση αναλογίας στην οποία αναφέρονται το άρθρο 61 και το άρθρο 109, παράγραφος 5, του [testo unico di cui al decreto del Presidente della Repubblica 22 dicembre 1986, n. 917 (κωδικοποιημένου κειμένου του προεδρικού διατάγματος 917 της 22ας Δεκεμβρίου 1986)]. Η πίστωση φόρου μπορεί να σωρευθεί με άλλες διευκολύνσεις οι οποίες έχουν ως αντικείμενο τις ίδιες δαπάνες, υπό την προϋπόθεση ότι η σώρευση –λαμβανομένης επίσης υπόψη της μη προσμέτρησής της κατά τον καθορισμό του εισοδήματος και της βάσης υπολογισμού του περιφερειακού φόρου επί των παραγωγικών δραστηριοτήτων της προηγούμενης περιόδου– δεν συνεπάγεται υπέρβαση των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12 Με διάταγμα της 14ης Οκτωβρίου 2020, η Περιφέρεια Marche ενέκρινε προκήρυξη υποβολής αιτήσεων για την υλοποίηση, όσον αφορά την περίοδο εμπορίας 2020/2021, περιφερειακών έργων προς εφαρμογή του μέτρου «Επενδύσεις», το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 50 του κανονισμού 1308/2013 και εμπίπτει στο πρόγραμμα στήριξης του αμπελοοινικού τομέα.

13 Στις 30 Νοεμβρίου 2020 η αμπελουργική επιχείρηση GC υπέβαλε αίτηση ενίσχυσης για έργο εκτιμώμενης συνολικής αξίας 392 662,59 ευρώ. Στο πλαίσιο του έργου θα πραγματοποιούνταν ενέργειες, αφενός, προς διασφάλιση υψηλής ενεργειακής απόδοσης και, αφετέρου, προς ενίσχυση της καινοτομίας και της ποιότητας του προϊόντος. Οι ενέργειες αυτές συνίσταντο στην αγορά νέων μονωμένων δεξαμενών κατάλληλων για αυτοματοποιημένη και εξ αποστάσεως διαχείριση των διαφόρων σταδίων της οινοποίησης.

14 Στις 27 Μαΐου 2021 η Περιφέρεια Marche επιβεβαίωσε την κατάταξη των επιλέξιμων αιτήσεων για το συγκεκριμένο πρόγραμμα στήριξης, όπου η αίτηση της GC καταλάμβανε τη δεύτερη θέση, με συνέπεια να εγκριθεί η χορήγηση ενίσχυσης ύψους 157 065,04 ευρώ υπέρ της. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2021 προκαταβλήθηκε στην GC το 80 % του ως άνω ποσού, ήτοι 125 652,03 ευρώ, ενώ το υπόλοιπο 20 % επρόκειτο να εξοφληθεί με την περάτωση του έργου, η οποία είχε οριστεί για τις 15 Ιουλίου 2022.

15 Κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου, η GC υπέβαλε αίτηση τροποποίησης με επακόλουθη προσαρμογή του ύψους των συνολικών δαπανών, το οποίο επανυπολογίστηκε σε 392 044,85 ευρώ, όπως και, αντίστοιχα, το ποσό της ενίσχυσης σε 156 817,94 ευρώ, επανεκτιμήσεις που εγκρίθηκαν από την Περιφέρεια Marche την 1η Ιουλίου 2022.

16 Μετά την περάτωση του έργου, η GC υπέβαλε αίτηση ζητώντας να της καταβληθεί το οφειλόμενο υπόλοιπο για τις δαπάνες οι οποίες δηλώθηκαν ως πραγματοποιηθείσες και ανέρχονταν συνολικά σε 389 256,21 ευρώ, άρα σε ποσό χαμηλότερο από εκείνο που είχε εγκριθεί την 1η Ιουλίου 2022. Ως εκ τούτου, κατά την GC, το συνολικό ποσό της ζητούμενης ενίσχυσης ανερχόταν εν τέλει σε 155 702,48 ευρώ και, συνακόλουθα, το οφειλόμενο υπόλοιπο σε 30 050,45 ευρώ.

17 Κατόπιν ελέγχων που διενήργησε η Struttura Decentrata Agricoltura di Ascoli Piceno e Fermo (αποκεντρωμένη υπηρεσία διαχείρισης γεωργικών ενισχύσεων Ascoli Piceno και Fermo, Ιταλία), η αίτηση πληρωμής του υπολοίπου έγινε εν μέρει δεκτή. Και τούτο διότι η διοικητική αυτή αρχή διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι για τις επενδύσεις που χρηματοδοτήθηκαν στο πλαίσιο του έργου είχε χορηγηθεί πίστωση φόρου, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 192, του δημοσιονομικού νόμου του 2020 (στο εξής: πίστωση φόρου). Επομένως, λόγω της σώρευσης της ενωσιακής ενίσχυσης και της πίστωσης φόρου, είχε εισπραχθεί ποσό το οποίο υπερέβαινε το επιλέξιμο μέγιστο ποσοστό ενίσχυσης κατά το άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β′, του κανονισμού 1308/2013, ήτοι το 40 % του κόστους της επένδυσης της GC. Κατά συνέπεια, η διοικητική αρχή έκρινε ότι το υπερβάλλον, σε σχέση με το ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό, είχε καταβληθεί αχρεωστήτως και έπρεπε να επιστραφεί.

18 Στις 21 Δεκεμβρίου 2022 η Περιφέρεια Marche ενημέρωσε την GC ότι είχε κινήσει διαδικασία μερικής ανάκλησης της χορηγηθείσας ενίσχυσης και διέταξε την ανάκτηση μέρους της χορηγηθείσας προκαταβολής, και πιο συγκεκριμένα ποσού 92 185,82 ευρώ. Στο πλαίσιο αυτό, με απόφαση της 27ης Ιανουαρίου 2023, κάλεσε την GC να επιστρέψει το εν λόγω ποσό.

19 Την 1η Μαρτίου 2023 η GC επέστρεψε το ποσό που της ζητήθηκε, επιφυλασσόμενη του δικαιώματός της να προσβάλει δικαστικώς τις αποφάσεις περί μερικής ανάκλησης και περί ανάκτησης της ενίσχυσης.

20 Η GC προσέφυγε ενώπιον του Tribunale ordinario di Ancona (πρωτοδικείου Ανκόνας, Ιταλία), που είναι το αιτούν δικαστήριο. Η GC ισχυρίστηκε, κατ’ ουσίαν, ότι η πίστωση φόρου μπορούσε ελεύθερα να σωρευθεί με άλλες διευκολύνσεις που αποσκοπούσαν στην κάλυψη του ίδιου κόστους το οποίο αφορούσε η πίστωση, συνεπώς και με το επίμαχο μέτρο ενίσχυσης στο πλαίσιο του προγράμματος στήριξης του αμπελοοινικού τομέα, υπό τη μόνη επιφύλαξη ότι το άθροισμα των συνδυαστικών οφελών δεν υπερέβαινε το 100 % του κόστους, δηλαδή των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν. Ως μέτρο γενικής εφαρμογής το οποίο ίσχυε για όλες τις επιχειρήσεις και δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση, η πίστωση φόρου δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη προκειμένου να κριθεί αν συνέτρεχε υπέρβαση του μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β′, του κανονισμού 1308/2013 και ανέρχεται σε 40 %.

21 Αντιθέτως, η Περιφέρεια Marche υποστηρίζει ότι η σώρευση της πίστωσης φόρου και της ενωσιακής ενίσχυσης επιτρέπεται μόνον εντός των ορίων του προαναφερθέντος μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης. Κατά την άποψή της, η ως άνω ερμηνεία επιβεβαιώνεται, εξάλλου, από τη γνώμη της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως διατυπώνεται στο σημείωμα Ares(2020) 6839797 της 17ης Νοεμβρίου 2020.

22 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το αν η πίστωση φόρου και η ενωσιακή ενίσχυση πρέπει να αθροιστούν προκειμένου να κριθεί αν υπήρξε υπέρβαση του μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β′, του κανονισμού 1308/2013. Από τη μία πλευρά, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η πίστωση φόρου συνιστά μορφή δημόσιας στήριξης η οποία μειώνει το συνολικό κόστος της επένδυσης μέσω μιας φορολογικής ελάφρυνσης υπέρ της επιχείρησης που το φέρει, με αποτέλεσμα να υφίσταται κίνδυνος διπλής δημόσιας χρηματοδότησης της ίδιας επένδυσης. Από την άλλη πλευρά, η πίστωση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μέτρο γενικού χαρακτήρα το οποίο λειτουργεί προς όφελος όλων των επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, εφόσον δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, η πίστωση φόρου δεν είναι δυνατόν να συνυπολογιστεί ως δημόσια πηγή απαγορευμένης σωρευτικής χρηματοδότησης. Αντιθέτως, καθιστά δυνατή τη συνέργεια μεταξύ

διαφόρων μορφών δημόσιας στήριξης, οι οποίες συνδυάζονται για τη χρηματοδότηση διαφορετικών τμημάτων ενός έργου ή μιας επένδυσης. Υπό την οπτική αυτή, δεν χωρεί προσμέτρηση της πίστωσης φόρου στο ανώτατο όριο του άρθρου 50 του κανονισμού 1308/2013.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Tribunale Ordinario di Venezia (πρωτοδικείο Ανκόνας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει να γίνει δεκτό ότι το άρθρο 50, παράγραφος 4, του κανονισμού [1308/2013], το οποίο προβλέπει ότι "[γ]ια τη συνεισφορά της Ένωσης ισχύουν τα εξής μέγιστα ποσοστά ενίσχυσης σε σχέση με τις επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες […] β) 40 % σε άλλες περιφέρειες πλην των λιγότερο αναπτυγμένων", περιλαμβάνει επίσης τις πιστώσεις φόρου και ότι, επομένως, κατά τον υπολογισμό του ορίου του 40 %, οι πιστώσεις φόρου πρέπει να εξομοιώνονται με ενδεχόμενες περαιτέρω συνεισφορές τις οποίες έλαβε ο δικαιούχος;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να αποσαφηνιστεί αν το άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού 1308/2013 έχει την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του προβλεπόμενου στην εν λόγω διάταξη μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης για τις επενδύσεις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον η ενωσιακή ενίσχυση η οποία καταβάλλεται σε δικαιούχο για τη στήριξη επενδυτικού έργου, αλλά και το όφελος που αντλεί ο ίδιος δικαιούχος από πίστωση φόρου η οποία προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

25 Ως προκαταρκτικό ζήτημα, επισημαίνεται ότι το άρθρο 1, σημείο 8, στοιχείο ε', του κανονισμού 2021/2117 κατήργησε από 1ης Ιανουαρίου 2023 το άρθρο 50 του κανονισμού 1308/2013. Εντούτοις, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 7, στοιχείο α', του κανονισμού 2021/2117, το άρθρο 50 του κανονισμού 1308/2013 εξακολουθεί να ισχύει για τις δαπάνες και τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν πριν από τις 16 Οκτωβρίου 2023 σε σχέση με πράξεις οι οποίες διενεργήθηκαν κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 1308/2013. Εν προκειμένω, μολονότι στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν προσδιορίζονται επακριβώς ούτε η ημερομηνία περάτωσης του επίδικου επενδυτικού έργου ούτε η ημερομηνία κατά την οποία η GC κοινοποίησε την αίτηση καταβολής του υπολοίπου, δεν χωρεί αμφιβολία ότι τα γεγονότα αυτά συνέβησαν πριν από τις 16 Οκτωβρίου 2023, δεδομένου ότι η απόφαση ανάκτησης, η οποία προσβλήθηκε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, είχε εκδοθεί στις 27 Ιανουαρίου 2023. Κατά συνέπεια, το άρθρο 50 του κανονισμού 1308/2013 έχει εφαρμογή ratione temporis.

26 Κατόπιν της ως άνω διευκρίνισης, υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, μια διάταξη του ενωσιακού δικαίου δεν είναι δυνατόν να ερμηνεύεται κατά τρόπο που να στερεί από το σαφές και ακριβές γράμμα της κάθε πρακτική αποτελεσματικότητα. Εξ αυτού συνάγεται ότι, εφόσον η έννοια μιας διατάξεως του ενωσιακού δικαίου προκύπτει σαφώς από το ίδιο το γράμμα της, το Δικαστήριο δεν επιτρέπεται να αποκλίνει από τη γραμματική ερμηνεία της (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2022, VD και SR, C-339/20 και C-397/20, EU:C:2022:703, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

27 Κατά πρώτον, το άρθρο 50, παράγραφος 4, του κανονισμού 1308/2013 ορίζει ότι τα μέγιστα ποσοστά ενίσχυσης προς κάλυψη επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών ισχύουν για «τη συνεισφορά της Ένωσης» και ανέρχονται σε 40 % ως προς άλλες περιφέρειες πλην των λιγότερο

ανεπτυγμένων. Από το γράμμα της διατάξεως καθίσταται σαφές ότι αυτή αναφέρεται μόνο στη «συνεισφορά της Ένωσης» και όχι σε άλλες μορφές συμμετοχής στη στήριξη, όπως, παραδείγματος χάριν, μια εθνική διευκόλυνση υπό τη μορφή πίστωσης φόρου.

28 Κατά δεύτερον, η γραμματική ερμηνεία ενισχύεται και από τη συστηματική ερμηνεία του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται η διάταξη.

29 Πρώτον, επισημαίνεται ότι στον τίτλο Ι του κανονισμού 1308/2013, ο οποίος επιγράφεται «Παρεμβάσεις στην αγορά», περιλαμβάνεται το κεφάλαιο ΙΙ με τίτλο «Καθεστώτα ενισχύσεων», όπου εντάσσεται το τμήμα 4 που τιτλοφορείται «Προγράμματα στήριξης στον αμπελοοινικό τομέα», αρχίζει με το άρθρο 39 και περιέχει επίσης το άρθρο 50 του εν λόγω κανονισμού. Το άρθρο 39 προβλέπει ότι το τμήμα 4 καθορίζει τους κανόνες που διέπουν τη χορήγηση ενωσιακών πόρων στα κράτη μέλη και τη χρησιμοποίηση των πόρων αυτών από τα κράτη μέλη, μέσω πενταετών εθνικών προγραμμάτων στήριξης, για τη χρηματοδότηση ειδικών μέτρων στήριξης προς ενίσχυση του αμπελοοινικού τομέα. Διαπιστώνεται, επομένως, ότι το άρθρο 39 περιορίζει το αντικείμενο των κανόνων του συγκεκριμένου τμήματος του κανονισμού στον τομέα της χορήγησης ενωσιακών πόρων στα κράτη μέλη και της χρήσης των πόρων αυτών από τα κράτη μέλη, χωρίς να καλύπτει τυχόν εθνικούς κανόνες που στοχεύουν στη χρηματοδοτική ενίσχυση του αμπελοοινικού τομέα, όπως μια πίστωση φόρου.

30 Δεύτερον, τονίζεται ότι το άρθρο 44 του κανονισμού 1308/2013, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές διατάξεις για τα προγράμματα ενισχύσεων», ορίζει, αφενός, στην παράγραφο 2, ότι η ενωσιακή στήριξη αφορά αποκλειστικώς τις επιλέξιμες δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την υποβολή του σχετικού σχεδίου προγράμματος στήριξης και, αφετέρου, στην παράγραφο 3, ότι τα κράτη μέλη δεν συγχρηματοδοτούν μέτρα τα οποία χρηματοδοτούνται από την Ένωση στο πλαίσιο των προγραμμάτων στήριξης. Εξ αυτού συνάγεται ότι τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται, κατ' αρχήν, να συγχρηματοδοτούν μέτρα που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, οπότε, στο πλαίσιο του υπολογισμού των μέγιστων ποσοστών ενίσχυσης για επιλέξιμες δαπάνες στον αμπελοοινικό τομέα, κατά την έννοια του άρθρου 50 του κανονισμού 1308/2013, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνον τα κονδύλια τα οποία διατίθενται από τον προϋπολογισμό της Ένωσης.

31 Τρίτον, όπως σημείωσε και η Επιτροπή με τις γραπτές της παρατηρήσεις, είναι αληθές ότι το άρθρο 44, παράγραφος 3, του κανονισμού 1308/2013 απαγορεύει, κατ' αρχήν, την εθνική χρηματοδότηση των πενταετών προγραμμάτων στήριξης του αμπελοοινικού τομέα. Εντούτοις, η ως άνω διάταξη πρέπει να ερμηνευθεί σε συνδυασμό με το άρθρο 212 του ίδιου κανονισμού, το οποίο εισάγει παρέκκλιση από το άρθρο 44 παράγραφος 3, επιτρέποντας στα κράτη μέλη να λαμβάνουν πρωτοβουλίες προς ενίσχυση, μεταξύ άλλων, των μέτρων του άρθρου 50 του κανονισμού 1308/2013, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ενωσιακοί κανόνες που διέπουν τις κρατικές ενισχύσεις. Συνεπώς ο ενωσιακός νομοθέτης προέβλεψε σαφώς ότι τα κράτη μέλη μπορούν να ενισχύσουν έργα που εμπίπτουν στις «Επενδύσεις» του άρθρου 50 του κανονισμού 1308/2013, συμπληρωματικά προς τα μέτρα που χρηματοδοτούνται από την Ένωση, υπό την επιφύλαξη της τήρησης των ενωσιακών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις.

32 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού 1308/2013 έχει την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του προβλεπόμενου στην εν λόγω διάταξη μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης για τις επενδύσεις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ενωσιακή ενίσχυση η οποία καταβάλλεται σε δικαιούχο για τη στήριξη επενδυτικού έργου, αλλά όχι το όφελος που αντλεί ο ίδιος δικαιούχος από πίστωση φόρου η οποία προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

Επί των δικαστικών εξόδων

33 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 50, παράγραφος 4, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΕ) 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των αγορών γεωργικών προϊόντων και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΟΚ) αριθ. 922/72, (ΕΟΚ) αριθ. 234/79, (ΕΚ) αριθ. 1037/2001 και (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι, για τον υπολογισμό του προβλεπόμενου στην εν λόγω διάταξη μέγιστου ποσοστού ενίσχυσης για τις επενδύσεις, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ενωσιακή ενίσχυση η οποία καταβάλλεται σε δικαιούχο για τη στήριξη επενδυτικού έργου, αλλά όχι το όφελος που αντλεί ο ίδιος δικαιούχος από πίστωση φόρου η οποία προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

(υπογραφές)